

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሐገብ ወልዳ

ሒሩት መለስ

በላቸው አንሺሶ

ሱልጣን አባተማም

አመልካች፡- ዲያቆን ኃ/ጊዮርጊስ ወንድም ሲያምረኝ - ቀረቡ

ተጠሪ፡- እነ ወ/ሮ የሺ ተፈሪ (2 ሰዎች) - ቀረቡ

ፍ ር ድ

ለሰበር አቤቱታ መነሻ የሆነው ጉዳይ የጀመረው በፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት ነው። በዚህ ፍ/ቤት ከላሽ የነበሩት የአሁኗ አንደኛ ተጠሪ ናቸው። በክሣቸው ከአሁኑ ሁለተኛ ተጠሪ ጋር ባልና ሚስት ሆነው በጋራ የሰሩት የእሣቸው ፈቃድ ሣይኖር ሁለተኛ ተጠሪ ለአመልካች መስጠታቸውን በመግለጽ የሽያጭ ውል ከተሻሻለው የቤተሰብ ሕግ ጋር የሚቃረንና ሕጉ የሚጠይቀውን ፎርማሊቲ ያልተከተለ በመሆኑ ፈራሽ ነው እንዲባልላቸው ጠይቀዋል። ክሱ የቀረበለት ፍ/ቤትም የሽያጭ ውሉ በፍ/ብ/ህ/ቁ. 1723(1) መሰረት በህግ የሚጠይቀውን የአፃፃፍ ስርአት አልተከተለም በማለት ውሉ እንዲፈረስ ውሳኔ ሰጠ። አመልካች በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት ለፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ ቢያቀርቡም ፍ/ቤቱ መልስ ሰጪን መጥራት ሳይሰፈልግ ይግባኝን ሰርዞታል።

የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንን ውሳኔ በመቃወም ነው። የአመልካች ዋነኛ ቅሬታ የስር ከሣሽ ያቀረቡት ክስ በተሻሻለው የቤተሰብ ሕግ አ/ቁ. 213/92 አንቀጽ 69/2/ መሰረት በይርጋ የታገደ ነው የሚል ነው። ይህ ችሎትም የአመልካች አቤቱታ ለሰበር ችሎት ቀርቦ ሊታይ ይገባል በማለቱ ተጠሪዎች ቀርበው ክርክራቸውን በጽሁፍ አቅርበዋል። ችሎቱም አቤቱታ የቀረበበትን ውሳኔ አግባብ ካለው የህግ ድንጋጌ ጋር እንደሚከተለው መርምሯል።

ከፍ ሲል እንደተገለጸው በስር ፍ/ቤት ከላሽ የነበሩት አንደኛ ተጠሪ ክስ ያቀረቡት ከሁለተኛ ተጠሪ ጋር በጋብቻ ውስጥ ያፈሩት የጋራ ቤታቸውን ሁለተኛ ተጠሪ ያለ እሳቸው ፈቃድ ለአመልካች ከመሸጣቸውም በላይ ውሉ በሕግ የተመለከተውን የአፃፃፍ ስርአት ስለማያሟላ እንዲፈረስላቸው ነው። አመልካች የቀረበው ክስ በይርጋ ይታገዳል የሚልና ሌላም መቃወሚያ እንዲሁም ለዋናው ጉዳይ በአማራጭ ሙሉ መልስ ሰጥተዋል። በመሆኑም አመልካች ያቀረቡት የይርጋ መቃወሚያ በቅድሚያ ሊታይ ይገባል።

ከመዘገቡ ላይ በአመልካችና በሁለተኛ ተጠሪ መሐከል የሽያጭ ውል የተደረገው ኅዳር 1 ቀን 1995 መሆኑና የስር ከሣሽ ወይም የአሁኗ አንደኛ ተጠሪ ክስ የመሰረቱት በ09/08/1999 ዓ.ም መሆኑን ተረድተናል። አንደኛ ተጠሪ ክሱን የተቃወሙት ውል የተደረገበት ቤት ከሁለተኛ ተጠሪ ጋር ያፈሩት የጋራ ንብረት በመሆኑ ነው። በተሻሻለው የቤተሰብ ህግ አንቀጽ 68 ፊደል “ሀ” ስር የጋራ የሆነውን የማይንቀሳቀስ ንብረት ለመሸጥ የሁለቱም ተጋቢዎች ስምምነት አስፈላጊ ነው። ይህ ስምምነት ሣይኖር የተደረገ ሽያጭ ውጤቱ ምን እንደሆነ በዚህ ህግ አንቀጽ 69 ስር ተቀምጧል አንደኛው ተጋቢ በሌላኛው ተጋቢ ስምምነት ሣይኖር የጋራ የሆነውን የማይንቀሳቀስ ንብረት የሸጠ እንደሆነ ስምምነቱን ያልሰጠው ተጋቢ ውሉ እንዲፈረስ ሲጠይቅ እንደሚችልና ፍ/ቤቱ ውሉን ማፍረስ እንደሚችል ተገልጿል።

በተያዘው ጉዳይ አንደኛ ተጠሪና ሁለተኛ ተጠሪ በጋብቻ ጊዜ ያፈሩት የጋራ ቤት የአንደኛ ተጠሪ ፈቃድ ሣይኖር ተሸጦ ከሆነ ተጠሪዎ ውሉ እንዲፈረስ ጥያቄ ሊያቀርቡ ይችላሉ። በሌላ በኩል ግን ግዴታው እንዲፈረስ የሚቀርበው

ጥያቄ ጠያቂው ወገን ግዴታው መገባቱን ከአወቀበት ቀን ጀምሮ ከ6 ወር በኋላ በሌላ በማናቸውም ሁኔታ ግዴታው ከተገባ ከሁለት ዓመት በኋላ ሊቀርብ እንደማይችል በቤተሰብ ሕጉ አንቀጽ 69/2/ ስር ተደንግጓል። ከፍ ሲል እንደተገለጸው በሁለተኛ ተጠሪና በአመልካች መሐከል የቤት ሽያጭ ውል የተደረገው 01/03/95 ሲሆን አንደኛ ተጠሪ ክስ ያቀረቡት ደግሞ በ09/08/99 ከአራት አመት በኋላ ነው። የስር ፍ/ቤት የአመልካችን የይርጋ ክርክር ውድቅ ያደረገው የስር አንደኛ ተከሣሽ ከሣሽ በሆኑበት መዝገብ አንደኛ ተጠሪ ተከሣሽ ሆነው ቀርበው ተከራክረው ከተወሰነ በኋላ ፍ/ቤቱ የአንደኛ ተጠሪን ክስ የማቅረብ መብት የጠበቀላቸው በመሆኑና ይህም ውሣኔ ከተሰጠ ጀምሮ አንድ ወር ባልሞላ ጊዜ ክስ በመቅረቡ ይርጋው ተቀባይነት የለውም በማለት ነው። አንድ ክስ ለማቅረብ በህጉ የተመለከተው በይርጋ ጊዜ ካለፈ በኋላ ክስ ማቅረብ የማይቻል ቢሆንም ነገር ግን አሁንም ህጉ ለይቶ ባስቀመጣቸው ምክንያቶች የይርጋው ጊዜ ሊቋረጥ እንደሚችልና አዲስ የይርጋ ዘመን መቆጠር እንደሚጀምር የፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1852/1/ ያመለክታል። ወይም በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1853 ስር የተመለከተው ሁኔታ ሲያጋጥም ፍ/ቤቱ የይርጋን መቃወሚያ አልቀበልም ለማለት ይችላል። ይርጋ የሚቋረጥባቸው ምክንያቶች የሚባሉት የባለእዳው እዳው ማመኑ፣ ወለድ ወይም ከእዳው ላይ ከፊትን መክፈሉ፣ መያዣ ወይም ዋስ መስጠቱ ወይም ደግሞ ባለገንዘቡ መብቱ እንዲታወቅለት በፍ/ቤት ክስ አቅርቦ ባለእዳውን ማሳወቁ መሆናቸው ከፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1851(1)(2) መረዳት ይቻላል።

በተያዘው ጉዳይ የሽያጭ ውሉ ከተደረገበት ጊዜ ጀምሮ አንደኛ ተጠሪ ክስ እስካቀረቡበት ጊዜ ድረስ 4 አመት ያለፈው በመሆኑ ክሣቸው በተሻሻለው ቤተሰብ ሕግ አንቀጽ 69/2/ መሰረት በይርጋ ቀሪ ሆኗል። በዚህ አራት አመት ውስጥ ይርጋውን የሚያቋርጡ ሁኔታዎች (በህጉ በተመለከቱት አይነት) ስለማጋጠማቸው የቀረበ ነገር የለም። ፍ/ቤቱ በጠቀሰው መዝገብ ላይ የአንደኛ ተጠሪ ክስ የማቅረብ መብት ያላቸው መሆኑ መገለጽ የይርጋውን ጊዜ ለማቋረጥ የሚበቃ ምክንያት አይሆንም። በሌላ በኩል በተጠቀሰው መዝገብ አንደኛ ተጠሪ ተከሣሽ እንጂ ከሣሽ ለመሆናቸው መብታቸው እንዲታወቅላቸው በፍ/ቤት ክስ አቅርቦታ ሊባል የሚችሉ ባለመሆናቸው በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1851/ሀ/ መሰረት የይርጋው ጊዜ ተቋርጧል ለማለት አይቻልም። በመሆኑም ውሉ ከተደረገ ከ4 አመት በኋላ የቀረበው ክስ በይርጋ ሊቋረጥ ሲገባ የአመልካችን የይርጋ መቃወሚያ ውድቅ ማደረጉ መሰረታዊ የህግ ስህተት አለበት ብለናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 58635 በ12/09/2000 ዓ.ም የሰጠው ትእዛዝ እና የፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 44809 በ27/11/99 የሰጠው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሰረት ተሸሯል።
2. የከሣሽ የዳኝነት ጥያቄ በተሻሻለው የቤተሰብ ህግ ቁጥር 69/2/ መሰረት በይርጋ ይቋረጣል ብለናል።
3. ግራ ቀኝ ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ።

መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መ/ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ቤ/ኃ